

ระบบการเงินระหว่างประเทศของโลกและของประเทศไทย

ความรู้ความเข้าใจในกลไกพื้นฐานของระบบอัตราแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ตลอดจนสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีตจะเป็นพื้นฐานอย่างดี ในการศึกษาเกี่ยวกับการถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนกับเป้าหมายการค้าระหว่างประเทศของไทย ในบทต่อไป .

ดังนั้น ในบทนี้ จะกล่าวถึงลักษณะของระบบปริวรรตเงินตราที่เกิดขึ้นในระบบการเงินของโลกว่า ได้มีวิวัฒนาการมาอย่างไรโดยสังเขป จากนั้นก็จะศึกษาถึงวิวัฒนาการของระบบการเงินระหว่างประเทศ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ตอนนี้ได้รวบรวมจาก หนังสือเรื่องประวัติเงินตราและการแลกเปลี่ยนเงินไทย¹ งานวิจัยเรื่องค่าเงินบาท² และจากหนังสือเรื่องทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา³

2.1 ระบบการเงินระหว่างประเทศของโลก

ระบบการเงินระหว่างประเทศของโลกได้เริ่มมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งระบบที่มีความสำคัญมากในช่วงดังกล่าวคือ ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) ระบบมาตรฐานทองคำเป็นระบบที่จัดอยู่ในประเภทที่มีอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed Exchange Rate) ระบบนี้ใช้ทองคำเป็นทุนสำรองเงินตราเพียงอย่างเดียว และใช้เป็นสื่อกลางสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำต้องกำหนดค่าเงินตราของตนเทียบกับทองคำจำนวนหนึ่ง เงินตราของแต่ละประเทศที่อยู่ในระบบดังกล่าวจะต้องสามารถแลกเปลี่ยน

---

¹ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ, ประวัติเงินตราและการแลกเปลี่ยนเงินไทย หนังสือที่ระลึกครบรอบปีที่สี่สิบห้า (18 พฤศจิกายน 2512)

²บุญช่วย ศรีคำพร, ค่าเงินบาท, รายงานผลการวิจัยประกอบหลักสูตรวิชา ศ.350 (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พฤศจิกายน 2526)

³ธนาคารแห่งประเทศไทย, อ้างถึงแล้ว, หน้า 12-41.

เป็นทองคำได้ตลอดเวลา การเคลื่อนย้ายทองคำระหว่างประเทศสามารถทำได้อย่างเสรี และปริมาณเงินในแต่ละประเทศ จะต้องเปลี่ยนแปลงตามจำนวนปริมาณทองคำที่เป็นทุนสำรองเงินตราด้วย เหล่านี้คือเงื่อนไขหรือกติกาที่สำคัญของระบบ

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ปริมาณทองคำขาดแคลน ระบบดังกล่าวจึงต้องล้มเลิกไปชั่วคราวเพราะประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องควบคุมการค้าและการชำระเงินกับต่างประเทศ รวมทั้งยกเลิกการแลกเปลี่ยนระหว่างธนบัตรกับทองคำ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบลงเศรษฐกิจของโลกมีการฟื้นตัวและขยายตัวเพิ่มขึ้น ปริมาณทองคำที่มีไม่เพียงพอกับ ความต้องการทางการค้าระหว่างประเทศ ระบบมาตรฐานทองคำจึงเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะปริมาณเงินเพิ่มขึ้นน้อยไม่ได้สัดส่วนกับการผลิต ทำให้การชำระเงินรวมทั้งการค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น ดังนั้น ในระยะนี้จึงเริ่มมีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทองคำด้วยการใช้เงินตราต่างประเทศที่สามารถเปลี่ยนเป็นทองคำได้ (Convertible Currency) และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เช่น เงินปอนด์สเตอร์ลิงหรือดอลลาร์สหรัฐฯ ถือไว้เป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการเริ่มเข้าสู่ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Exchange Standard) นับเป็นช่วงที่สำคัญของวิวัฒนาการในระบบการเงินระหว่างประเทศ เพราะเป็นช่วงที่ทองคำเริ่มมีบทบาทน้อยลง เมื่อได้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้น ในปี พ.ศ. 2489 โดยยึดถือเอาระบบมาตรฐานทองคำเป็นแบบอย่างในการวางนโยบายและดำเนินการโดยประเทศสมาชิกของกองทุนฯ จะต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน 1 หน่วยเงินตราของตนกับทองคำหรือเงินตราสกุลอื่นซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นทองคำได้ เรียกว่า ค่าเสมอภาคและสมาชิกจะต้องไม่ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงขึ้นลงจากค่าเสมอภาคเกินกว่าร้อยละ 1 (ต่อมาเปลี่ยนเป็นร้อยละ 2.25) เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพ

ข้อดีของระบบมาตรฐานทองคำก็คือ ดุลการค้าชำระเงินของประเทศที่ใช้ระบบนี้จะปรับตัวได้เองโดยอัตโนมัติเมื่อเกิดความไม่สมดุล โดยอาศัยการเคลื่อนย้ายทองคำเป็นตัวปรับ ซึ่งปริมาณเงินก็จะปรับตัวตามทองคำที่มีอยู่ ทำให้เกิดข้อเสียในแง่ที่ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับทองคำซึ่งหามาได้จำกัด และขยายตัวไม่ทันกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดเสถียรภาพเพราะราคาจะผันผวนตามไปด้วย

สำหรับมาตรฐานทองคำนั้น ถึงแม้จะมีข้อดีคือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีเสถียรภาพ ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ แต่ระบบนี้ก็ยังมีปัญหาด้านการปรับตัวของดุลการค้าชำระเงิน ปัญหาการเก็งกำไรในเงินตราต่างประเทศและเนื่องจาก ระบบนี้เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ดังนั้น การดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจก็อาจจะกระทบกระเทือนถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในได้ นอกจากนั้นยังมีปัญหา

สภาพคล่องระหว่างประเทศและปัญหาความเชื่อมั่นในเงินตราสกุลหลัก⁴ เพราะเงินตราสกุลหลักมีอยู่เพียงไม่กี่สกุลและเงินสกุลดังกล่าวมีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2514 อันเนื่องมาจากการขาดดุลการชำระเงินอย่างรุนแรงเป็นเวลาติดต่อกันหลายปีของสหรัฐฯ ทำให้รัฐบาลของสหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดี นิกสัน ประกาศยกเลิกการรับแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐฯ กับทองคำ ระบบการเงินของโลกจึงปั่นป่วนอย่างหนักนำมาสู่การปฏิรูประบบการเงินของโลกอีกครั้ง โดยเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2521 สมาชิกกองทุนฯ ได้ตกลงยกเลิกระบบเสมอภาคและให้ประเทศสมาชิกเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนใด ๆ ก็ได้ประเทศต่าง ๆ จึงเลือกดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มประเทศที่เลือกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งอิงค่าเงินของตนไว้กับเงินสกุลอื่น และระบบลอยตัว (Floating Exchange Rate)

ในการเลือกอิงเงินสกุลของตนเองกับเงินสกุลอื่นนั้น แต่ละประเทศอาจเลือกอิงค่ากับสกุลเงินตราหลักของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ๆ เช่น ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือปอนด์สเตอร์ลิง เป็นต้น หรืออาจอิงค่ากับ SDR ก็ได้ บางประเทศอาจเลือกอิงค่าเงินของตนกับเงินตราต่างประเทศหลายสกุลของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ (Composite of Currency) ส่วนประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่หันไปใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวหรือระบบเคลื่อนไหวอย่างเสรี (Flexible Exchange Rate) หรือลอยตัวเป็นกลุ่ม เช่น ประเทศในระบบการเงินยุโรป (European Monetary System) บางประเทศก็เลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบแทรกแซงอยู่เบื้องหลัง (Dirty Floating) และบางประเทศก็เลือกนโยบายลอยตัวแบบมีการปรับค่าเงินให้สอดคล้องกับเครื่องบ่งชี้ทางเศรษฐกิจบางประการ (Adjusted according to a set of indicators) ดังแผนภาพที่ 2.1

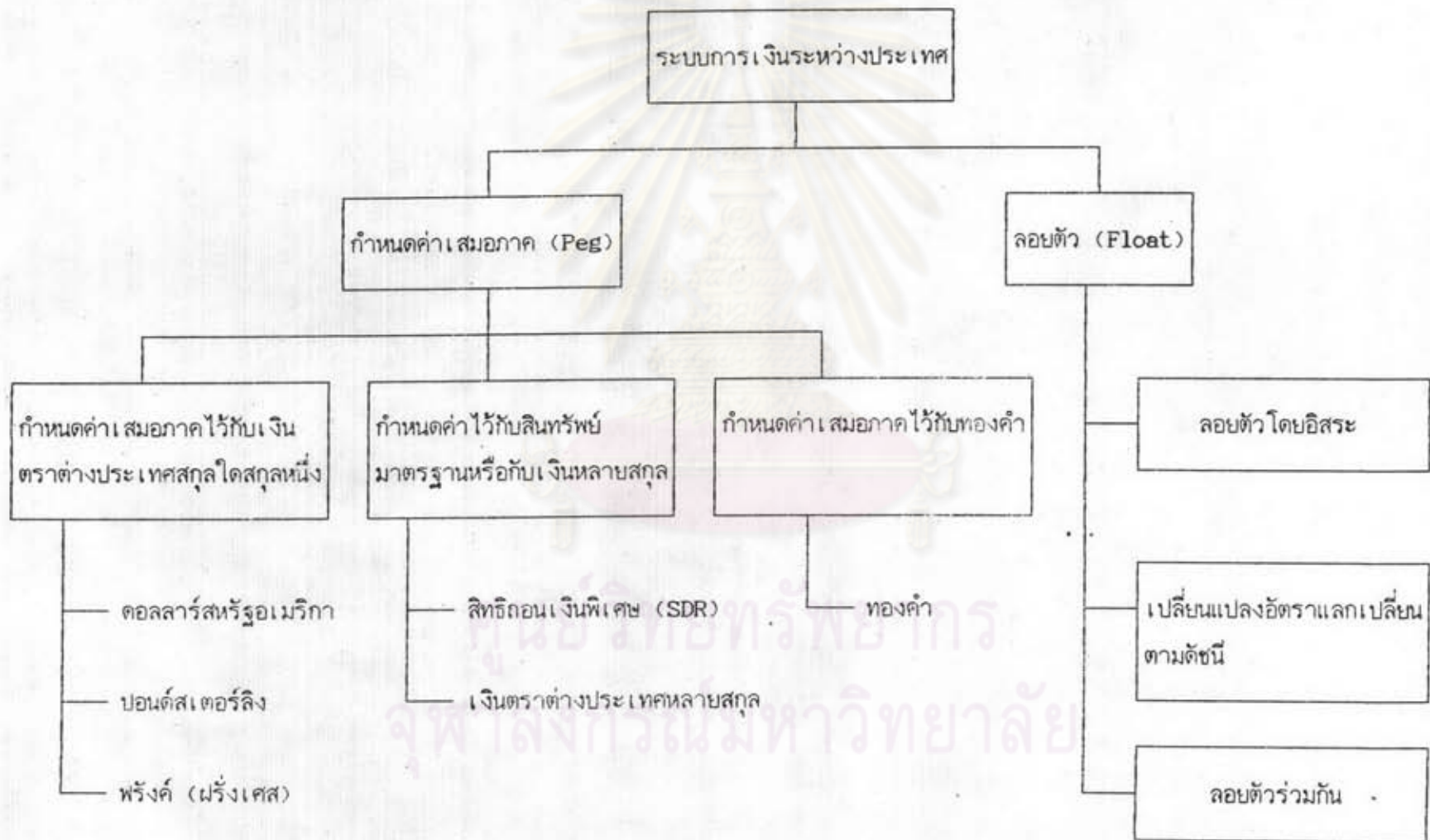
การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะเลือกใช้นโยบายใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เช่น ขนาดของประเทศ ปริมาณการค้าระหว่างประเทศ ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเงินทุน ระดับอัตราเงินเฟ้อและรูปแบบของการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

2.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของไทย

ประเทศไทยมีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาแล้วหลายรูปแบบนับ

⁴ทำนอง ดาศรี, "นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของไทยในอดีตและปัจจุบัน", วารสารธนาคาร (มีนาคม 2527), หน้า 32.

ภาพที่ 2.1 การเลือกกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในระบบการเงินระหว่างประเทศ

ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2506 ซึ่งได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับทองคำอย่างเป็นทางการตามระเบียบของกองทุนการเงินระหว่างประเทศจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงสำคัญคือ :

- ระยะที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2506-2521 : ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่เทียบกับดอลลาร์สหรัฐ
- ระยะที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2524 : ทุนรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์กำหนดระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน
- ระยะที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2527 : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน
- ระยะที่ 4 ระหว่างปี พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยผูกค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล

2.2.1 ระบบค่าเสมอภาคหรือระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่เทียบกับ ดอลลาร์สหรัฐ (พ.ศ. 2506-2521)

ตามข้อเท็จจริงประเทศไทยได้ประกาศเทียบค่าเสมอภาคเงินบาทกับทองคำเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2488 โดยใช้อัตรา 1 บาทเท่ากับทองคำ 0.06019 กรัมแต่อัตราดังกล่าวใช้อยู่ไม่นานก็ยกเลิกไป ดังนั้นจึงไม่มีการรักษาค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับทองคำอย่างจริงจัง ประเทศไทยเริ่มมาใช้ระบบค่าเสมอภาคตามหลักของกองทุนการเงินระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2506 กล่าวคือในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2488 ได้มีการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศขึ้นและประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2492 จึงมีพันธะที่จะต้องประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาท แต่โดยที่รัฐบาลเห็นว่าในระยะเวลาดังกล่าวฐานะทางการเงินและเงินสำรองระหว่างประเทศยังไม่มั่นคง ประเทศไทยจึงได้เลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเรื่อยมา ในที่สุดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2506 ประเทศไทยก็ได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทโดยกำหนดให้เงิน 1 บาทมีค่าเทียบเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0427245 กรัม หรือเทียบค่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 20.80 บาท อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดเป็นค่าเสมอภาคนี้เป็นอัตราที่คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดในช่วงปีพ.ศ. 2505 ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้นั้นเป็นอัตราที่ไม่ห่างไกลจากอัตราตลาดในขณะนั้น (20.68 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ) และมีส่วนต่างไม่เกินร้อยละ 1

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เงินดอลลาร์สหรัฐฯ เริ่มมีบทบาทในกิจกรรม

ระหว่างประเทศมากขึ้น เมื่อมีการก่อตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้นดอลลาร์สหรัฐ เป็นเงินสกุลเดียวที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ ตามคำเสมอภาคที่ประกาศ การถือดอลลาร์สหรัฐไว้ จึงเสมือนหนึ่งถือทองคำไว้ สื่อกลางการค้าของโลกจึงนิยมใช้ดอลลาร์สหรัฐ มากขึ้น สำหรับประเทศไทยระยะหลังนี้ธุรกรรมระหว่างประเทศจะใช้เงินดอลลาร์สหรัฐ ประมาณร้อยละ 70 ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างดอลลาร์สหรัฐ กับเงินบาทจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา คำเสมอภาคดังกล่าวได้ใช้เรื่อยมาจนถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทและในช่วงปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 ทางกรมได้เปลี่ยนค่าเสมอภาคของเงินบาทอีกหลายครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปรับค่าตามการเปลี่ยนแปลงค่าเงินดอลลาร์สหรัฐเป็นหลัก อันเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลสหรัฐ ได้ประกาศงดรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ที่ประเทศอื่นถืออยู่เป็นทองคำเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2514 และต่อมาประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ 10 ประเทศปรับค่าเสมอภาคของตนตามข้อตกลง Smithsonian เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 โดยสหรัฐ ยินยอมในหลักการที่จะลดค่าเงินดอลลาร์ลงร้อยละ 7.89 เมื่อเทียบกับทองคำคือจาก 35 ดอลลาร์ มาเป็น 38 ดอลลาร์ต่อทองคำบริสุทธิ์ 1 เอนซ์ ซึ่งเป็นการลดค่าเงินครั้งแรกของสหรัฐ นับแต่ปี พ.ศ. 2477 อย่างไรก็ตาม การลดค่าเงินดอลลาร์ยังไม่มีผลในทางการทันที จนกระทั่งวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 สหรัฐ จึงประกาศลดค่าเงินดอลลาร์อย่างเป็นทางการ ในวันเดียวกันนั้น รัฐบาลไทยก็ตัดสินใจที่จะยังคงรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับเงินดอลลาร์ไว้ในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ เช่นเดิมโดยรัฐบาลไทยได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทจาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ 0.0427245 กรัม เป็น 0.0393516 กรัม โดยยื่นค่าเสมอภาคของเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐ ในอัตรา 20.80 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์เช่นเดิม

ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทอีก 2 ครั้ง คือเมื่อวันที่ 10 เมษายนและวันที่ 15 กรกฎาคม การเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคในวันที่ 10 เมษายนเป็นการปรับค่าตามการเปลี่ยนแปลงของเงินดอลลาร์สหรัฐ กล่าวคือ ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 สหรัฐ ได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์เมื่อเทียบกับทองคำให้ต่ำลงร้อยละ 10 คือจาก 38 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 42 ดอลลาร์สหรัฐต่อทองคำ 1 เอนซ์ ในวันที่ 10 เมษายนประเทศไทยจึงประกาศเปลี่ยนค่าเสมอภาคจาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ 0.0393516 กรัม เป็น 0.035416 กรัม ซึ่งเท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับทองคำอันเป็นการลดค่าเงินในอัตราเดียวกับดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์สหรัฐ จึงยังคงยืนอยู่ในอัตราดอลลาร์ละ 20.80 บาท การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะยับยั้งมิให้การขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินอยู่ในระดับสูงมากประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อช่วยให้สินค้าไทยขายแข่งกับสินค้าต่างประเทศได้ดีขึ้น

ในระยะตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าเงินสกุลสำคัญในยุโรปซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอยู่ที่ค่าสูงขึ้นไปเป็นลำดับเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ค่าที่แท้จริงของเงินบาทจึงลดลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่ไทยค้าขายด้วยทั้งสิ้น เป็นผลให้สินค้าจากต่างประเทศแพงขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้นทั้ง ๆ ที่ฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศมิได้เสื่อมลงแต่ประการใด โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ประกาศเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 เพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4 เมื่อเทียบกับทองคำโดยกำหนดค่าเสมอภาคใหม่เป็น 1 บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0368331 กรัม หรือเทียบเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 20.00 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ พร้อมกับกำหนัดค่าเสมอภาคของเงินบาทใหม่นี้ประเทศไทยยังได้แจ้งต่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศขอใช้สิทธิ์จะให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวในช่วงกว้างขึ้นด้วยคือ ให้อัตราแลกเปลี่ยนแตกต่างจากค่าเสมอภาคได้ถึงร้อยละ 2.25 แทนที่จะเป็นร้อยละ 1 เช่นเดิม อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐ ของธนาคารพาณิชย์จึงต่ำได้ถึง 19.55 บาท และสูงได้ถึง 20.45 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ หลังจากการปรับค่าเสมอภาคเงินบาทในครั้งนี้แล้วทางการก็สามารถรักษาค่าเสมอภาคนี้ไว้ได้ตลอดมา จนถึงปี พ.ศ. 2521

2.2.2 เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน (พ.ศ. 2521-2524)

หลังจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้พยายามหาทางปฏิรูประบบการเงินระหว่างประเทศ ให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกันสถานการณ์ โดยประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมลงนามในข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศฉบับแก้ไข ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2521 ซึ่งมีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ยกเลิกค่าเสมอภาคที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่อย่างเป็นทางการและอนุญาตให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิจะเลือกใช้ระบบแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสม

รัฐบาลไทยได้ตัดสินใจประกาศยกเลิกการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521 โดยแทนที่จะกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับทองคำหรือในทางปฏิบัติเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ก็ได้ใช้ระบบรักษาค่าของเงินบาทโดยเทียบกับกลุ่มสกุลเงินต่าง ๆ ของประเทศที่มีความสำคัญต่อการค้าและเศรษฐกิจของไทย (Basket of Currencies) การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเพราะนอกจากจะเป็นการปรับอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยให้สอดคล้อง กับที่ประเทศอื่น ๆ ถือปฏิบัติอยู่เป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังทำให้ค่าของเงินบาทไม่ผูกพันอยู่กับเงินตราสกุลหนึ่งสกุลใด โดยเฉพาะดังเช่นแต่ก่อน ทำให้เงินบาทมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยเฉพาะฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินอย่างถูกต้องมากขึ้น ในด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนนั้นในช่วงแรก หลังจากการยกเลิกค่าเสมอภาคของเงินบาทแล้ว ทูรรักษาระดับฯ ยังคงกำหนดอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ กับธนาคารพาณิชย์ในอัตราเดิมคือ 20.375 และ 20.425 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ต่อมาในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ทูรรักษาระดับฯ ก็ได้ประกาศลดอัตราซื้อและขายลงด้านละ 20 สตางค์ หรือเพิ่มค่าเงินบาทขึ้นประมาณร้อยละ 1 คือทูลรักษาระดับฯ จะรับซื้อในอัตราดอลลาร์ละ 20.175 บาท และขายในอัตราดอลลาร์ละ 20.225 บาท การปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ จนเกินควร ทั้งนี้เพราะในระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ทางการมีเป้าหมายที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพมากขึ้น เมื่อเทียบกับสกุลเงินของประเทศซึ่งเป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทย

ต่อมาได้มีการประกาศยกเลิกวิธีการที่ทูลรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศแต่เพียงผู้เดียว และยกเลิกการเทียบค่าเงินบาทกับกลุ่มเงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญ เนื่องจากเห็นว่าหลังจากที่ใช้ระบบอิงค่าเงินบาท ไว้กับกลุ่มสกุลเงินที่สำคัญ ๆ แล้วแต่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ ก็ยังไม่คล่องตัวพอที่จะปรับให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและการเงินในระยะหนึ่ง ๆ ได้ ดังนั้นเพื่อป้องกันการประกาศเปลี่ยนค่าเงินบาทอย่างเป็นทางการ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในค่าเงินบาทได้ ประเทศไทยจึงหันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งคล่องตัวกว่า นั่นคือ หันมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยทูลรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดแทน เพื่อให้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันหรือที่เรียกว่า Daily Fixing นี้ได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

หลักการสำคัญในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันคือ ทุก ๆ เข้าของวันทำการ ทูลรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์ และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อขายในแต่ละวัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำการเสนอซื้อ เสนอขาย และปรับอัตราซื้อขายจนได้อัตราที่สมดุล เนื่องจากทูลรักษาระดับฯ สามารถเข้าไปเสนอซื้อและเสนอขายเงินตราต่างประเทศร่วมกับธนาคารพาณิชย์ด้วย ทูลรักษาระดับฯ จึงยังอยู่ในฐานะที่จะชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพและสอดคล้องกับนโยบายทางการ ในแง่ของวิธีการดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของทูลรักษาระดับฯ นั้นหมายถึงว่า ทูลรักษาระดับฯ ยกเลิกการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่ประกาศไว้ตายตัวและโดยไม่จำกัดจำนวน มาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวันเท่านั้น

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันซึ่งเป็นอัตราที่ทำให้การซื้อขายเกิดความสมดุลนั้นกระทำเฉพาะสำหรับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียว แต่ทูลรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์ก็ได้ร่วมกันกำหนดอัตราซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าสำหรับเงินสกุลสำคัญอีก 6 สกุล

ด้วยกันได้แก่ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน เยน ริงกิต ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง โดยใช้วิธีคำนวณตามอัตราไขว้ระหว่างอัตราเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ ที่กำหนดขึ้นและอัตราดอลลาร์กับเงินสกุลที่เกี่ยวข้อง

การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีผลในการพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศของไทยได้มาก ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดคือ ธนาคารพาณิชย์และลูกค้าให้ความสนใจและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในด้านเงินตราต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ตลาดเงินตราต่างประเทศส่วนหน้ามีบทบาทมากขึ้น การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหว ตามภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2521 จนถึงกลางปี พ.ศ. 2524 ค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ก็ได้มีการเคลื่อนไหวบ้าง มิได้มีค่าตายตัวอยู่ที่ 20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์เช่นในอดีตคือปลายปี พ.ศ. 2521 เคลื่อนไหวอยู่ในช่วงระหว่าง 20.19 ถึง 20.40 บาท ต่อดอลลาร์ ปี พ.ศ. 2522 ระหว่าง 20.38 ถึง 20.43 ปี พ.ศ. 2523 ระหว่าง 20.40 ถึง 20.63 และช่วงเดือน มกราคมถึง มิถุนายน พ.ศ. 2524 อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 20.64 ถึง 21.00 บาท ต่อดอลลาร์ แสดงให้เห็นว่าทุกระดับฯ พยายามที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพ เมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญของไทย แทนที่จะรักษาเสถียรภาพกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียว แต่เนื่องจาก ทางกระทรวงเห็นว่าเงินดอลลาร์ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นเงินสกุลหลักที่ใช้ในการชำระเงินค่าธุรกรรมกับต่างประเทศ และผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างประเทศ ก็ยังคุ้นเคยกับเงินดอลลาร์ที่คงที่มานานอยู่มาก การดำเนินการให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ยืดหยุ่นขึ้น จึงใช้หลักค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้เกิดเสถียรภาพ และความมั่นใจในตลาดเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น ในทางปฏิบัติค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ จึงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

2.2.3 ทุกระดับฯเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (พ.ศ. 2524-2527)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแสดงแนวโน้มว่าเงินบาทมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ตลอดมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวดังกล่าว มีหลายประการด้วยกัน ประการแรก ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ แต่ตามระบบรักษาค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพเทียบกับกลุ่มสกุลเงินหลายสกุล ทำให้ต้องมีการปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซง มิฉะนั้นค่าเงินบาทก็จะแข็งขึ้นมากเมื่อเทียบกับสกุลอื่น ๆ ตามค่าดอลลาร์ไปด้วย ประการที่สอง ฐานะดุลการชำระเงินของไทยมีแนวโน้มที่ไม่ดีเพราะภาวะการส่งออกชบเซา และมีทุนเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมี

ระดับสูงกว่าอัตรา ดอกเบี้ยในประเทศมาก ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2524 นี้ ทูรรักษาระดับฯ จึงต้องเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมากเพื่อพยุงค่าเงินบาทไว้ให้มีเสถียรภาพ มิให้ค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงอย่างชวบชาบ อย่างไรก็ตาม วงการตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่มีความมั่นใจต่อค่าเงินบาทและเริ่มมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเกิดขึ้น มีการเร่งชำระคืนหนี้เงินตราต่างประเทศ ทำให้ความต้องการเงินดอลลาร์จากทูรรักษาระดับฯ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ในวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ทูรรักษาระดับฯ จึงเข้าแทรกแซงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็น 21.00 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนจาก 20.775 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 1.07 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งนับเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่สูงขึ้นมาก เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมามาภายใต้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับค่าเงินบาทไปแล้ว แต่ภาวะในตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่กระเตื้องขึ้น เพราะค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ก็ยังพุ่งสูงขึ้นอีก ประกอบกับฐานะดุลการชำระเงินก็ยังไม่ดีที่คาดว่าจะกระเตื้องขึ้น วงการตลาดเงินตราต่างประเทศจึงคาดคะเนว่า จะต้องมีการปรับค่าเงินบาทลงอีก ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่าในระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ถึงปริมาณการซื้อขายประจำวันของทูรรักษาระดับฯ ได้และเห็นว่าทูรรักษาระดับฯ ได้ขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นจำนวนมากเป็นเวลาดิตต่อกันจึงทำให้ความมั่นใจเกี่ยวกับค่าเงินบาทยิ่งลดลง และมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น อัตราพรีเมียมในการซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ ล่วงหน้าเพิ่มสูงขึ้นมากทูรรักษาระดับฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จะปล่อยให้สถานการณ์เป็นต่อไปเช่นนี้ไม่ได้ เพราะค่าเงินบาทที่แข็งเกินความเป็นจริงจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งออก ทำให้ปัญหาดุลการค้าของประเทศเลวลง รวมทั้งทำให้รายได้จากการส่งออกและผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกตกต่ำ อีกทั้งภาวะการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นทำให้ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่างชวบชาบจนใกล้ถึงขีดอันตราย ดังนั้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ทูรรักษาระดับฯ จึงได้ประกาศปรับอัตราแลกเปลี่ยนจากดอลลาร์สหรัฐฯ ละ 21.00 เป็นดอลลาร์ละ 23.00 บาท เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ และในวันเดียวกันนั้น ทูรรักษาระดับฯ ก็ได้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยเปลี่ยนวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นวิธีการเดิม ซึ่งทูรรักษาระดับฯ จะเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่ผู้เดียว การยกเลิกวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลา 2 ปี กับ 8 เดือนเศษนั้น ก็ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินของประเทศในขณะนั้น หลังจากการปรับค่าเงินเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 แล้ว ทูรรักษาระดับฯ ก็ได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายระหว่างทูรรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ให้คงที่อยู่ที่ระดับ 23.00 บาท ตลอดมาจนถึงปลายปี พ.ศ. 2527 ทั้งนี้เพราะเห็นว่าหลังจากการปรับค่า

เงินบาทแล้วจำเป็นที่ทางการจะต้องสร้างความมั่นใจต่อค่าเงินบาท และป้องกันมิให้มีความปั่นป่วนในตลาดเงินตราต่างประเทศอีก นอกจากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2525 ถึง 2526 ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ก็มีเสถียรภาพดีพอควรทำให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญเคลื่อนไหวไม่มากนัก ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าหรือคู่แข่งชั้นในตลาดต่างประเทศ จึงทำให้สามารถรักษาค่าเงินบาทไว้ให้อัตราดังกล่าวได้

2.2.4 ทุ่รักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยโยงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล (พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน)

ตามระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 ค่าเงินบาทในทางปฏิบัติผูกโยงไว้กับค่าดอลลาร์สหรัฐ มาโดยตลอดจึงเป็นเหตุให้ค่าเงินบาทต้องเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์สหรัฐตลอดเวลา ในช่วงตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2526 ค่าเงินบาทเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นซึ่งระยะแรกอัตราเพิ่มยังไม่สูงนัก แต่หลังจากกลางปี พ.ศ. 2527 ค่าเงินบาทก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ โดยเฉพาะมาร์คเยอรมัน และปอนด์สเตอร์ลิง ทางการพิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ใช้อยู่เป็นระบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะการผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าค่าที่ควรจะเป็นมาก ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะด้านดุลการค้าและราคาพืชผล หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปก็จะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ทางการจึงได้ประกาศปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ 2 ประการดังนี้

1. ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย แทนที่จะผูกค่าไว้กับดอลลาร์สหรัฐ เพียงสกุลเดียวและให้ตุ่รักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐ ของตุ่รักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์

2. เนื่องจากตามระบบใหม่จำเป็นที่จะต้องปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมก่อน ตุ่รักษาระดับฯ จึงได้กำหนดอัตรากลางเริ่มต้นด้วยอัตรา 27 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีผลให้เงินบาทมีค่าลดลงร้อยละ 14.8 เทียบกับดอลลาร์สหรัฐ

ในการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ ทางการได้ดำเนินมาตรการเสริมเพื่อป้องกันการได้กำไรอย่างไม่สมควร และดูแลการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ในตลาดเงิน

ตราต่างประเทศดังนี้

ก. กระทรวงการคลังได้ออกประกาศ ให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิเกินดุล ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ต้องขายเงินตราต่างประเทศ จำนวนที่เกินดุลนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เฉพาะที่ก่อให้เกิดกำไรเนื่องมาจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์ละ 23.00 บาท

ข. เพื่อป้องกันการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุล ทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกันเป็นฐานะสุทธิเกินดุล หรือ ขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ในการดำเนินการเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ ทูรศึกษาระดับฯ จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแข่งทุกวันโดยคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการคือ

ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" (Basket) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาท

ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในตลาดในแต่ละวันในระยะที่ผ่านมา

ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้าและระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

นับตั้งแต่การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ทูรศึกษาระดับฯ ได้กำหนดอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ตามลักษณะของระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่ คือ อัตรากลางการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ระหว่างทูรศึกษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์มีการเปลี่ยนแปลงทุกวัน เพื่อให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินที่สำคัญ การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ เป็นการปรับกลไก ในการดำเนินมาตรการเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากด้านหนึ่ง ให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้นสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศของโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอซึ่งระบบดังกล่าวก็ยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน